NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 5. augusta 1854. *List 62.*

Od kmetijskih učilnic.

Beseda ob pravem času *).

Da je nauk kmetijstva za kmete potreben, je po celem svetu spoznano; le kako da bi se nauk naj bolje vpeljal, o tem so si še misli navskriž. V našem cesarstvu so na Českem, doljnem Austrijanskem, Štajarskem, Krajnskem in na Gališkem kmetijske učilnice že vpeljane, in s pomočjo teh se skuša umno kmetovanje mladim kmečkim fantom prilastiti.

Poglejmo po svetu v ptuje dežele, da vidimo, kako je drugod, in da se prepričamo, da tudi drugod tožijo, da kmetje so premalo podučeni v kmetijstvu, in kako treba je povsod kmetijskih učilnic.

Verli kmetovavec C. Bindewald govorí v Hamovem kmetijskem časniku (Hamm's agronom. Zeit.) živo resníco rekoč: Kmetijske učilnice so namenjene posebno izučenju kmečkih fantov in tacih mladih ljudí, ki se bojo kadaj s kmetijo pečali, da bojo znali to, kar bojo počeli, z umnostjo opravljati in zemljo siliti k zmiraj obilnišim in boljšim pridelkom.

Škoda, da je tacih učilnic še vse premalo!

So pa še nekteri, ki mislijo, da kmet ne potrebuje nobenega poduka, in da za kmeta je vsak osel dober, če ima le toliko močí, da derží za drevó in s cepcom hlasti po snopih, in res so kmetje večidel sami tudi teh misel, da se njih otrokom ni treba ničesa učiti, ker to, kar jim je treba znati, se doma naj bolje naučé. Neradi pošiljajo taki očetje svoje sinove v kmetijske učilnice, in za vsak goldinar bi se jokali, če bi ga mogli za fanta v taki učilnici plačati.

Da kmetje sami nimajo boljšega zapopadka od te potrebe, jim ne moremo zameriti, — od kod bi nek tudi to boljši spoznanje imeli? Da pa tudi drugi sicer pametni možje v ravno ta rog trobijo, je tolikanj bolj čudno, ker bi že sami po sebi lahko spoznali, da se ne morejo bahati z umnim gospodarstvom. Peljite nas le gledat gnojniše svoje, in rekli vam bomo berž: koliko vaše gospodarstvo velja!

Kdor ima očí in hoče viditi in resníco govoriti, bo mogel obstati, da kmetijska vednost pri večjem delu naših kmetov še v zibelki spí, in resničen je zatega voljo še zmiraj pregovor, da kmetijstvo 10 let potrebuje, preden storí eno uro pota naprej.

S tem pa ne rečemo, da vsi naši kmetje so taki, — Bog obvari! imamo že kmete, kteri so se kaj učili in kteri se še zmiraj učé, ki umno gospodarijo in kterim njih vas ni konec sveta, ampak kteri beró, kaj se po svetu v kmetijstvu godí, in ki skušajo, kar se jim priporoča, in obderžé, kar po lastni skušnji poterjenega vidijo. Ali malo malo je tacih. — Kdor ne verjame, naj gré po vaséh in po polju, in naj stopi v hleve, bo vidil: kakošni strašni berlogi, kakošne močirja so, — naj gleda po gnojnišu, bo vidil: da ne cempera pameti, ne trohice dobrega gospodarstva ni zapaziti, — naj ogleda sadno drevje: kakošno je, — naj ogleda plug, kako orje itd.

Vsi sveti, vse priporočila so le bob v steno, dokler se glava po učilnicah kmetom ne razjasni, da bojo sami zapopadli, da kmetijstvo je vednost, ktere se moramo učiti, kakor vsake druge vednosti.

Če bi se vcepili kmetom le dobri nauki od kmetijske kemije, bi oni s temi nauki razsvitljeni si sto druzih dobrih rečí sami izmislili, sto rečí si popravili in sin bi se učil tako od očeta, da bi bilo veselje. Postavimo le en izgled: Sin je vidil od svojega očeta, da je gipsal deteljo; radoveden ga popraša: oče! „za kaj nek gipsate deteljo?“ Oče mu odgovorí: „zato, ker potem veliko lepše raste“ — druzega mu ne vé povedati, ker sam več ne vé. Sin se priženi na drugo zemljo. Ker je vidil, da je oče gipsal deteljo na svojem zemljišču, jo je gipsal zdaj sin tudi na svojem, pa mu ni nič zdala in potrosil je več let veliko centov gipsa zastonj. In zakaj to? zato ker njegovo zemljišče je bilo mokro in merzlo, na kterem gips nič ne izdá. Gipsal je sin tudi senožeti, ker je mislil, kar storí deteljščem dobro, storí tudi senožetim, — pa se je spet goljufal in brez dobička je potrosil spet dosto gipsa, ker ni vedil, da po obstojnih delih, ki ju gips v sebi ima (gips je namreč apno združeno z žvepljeno kislino ali hudičevim oljem), tekne le deteljí in sočivju, ki veliko žvepla za dobro rast potrebuje; ako se hoče pa ž njim drugim rastlinam gnojiti, se ga mora zlo veliko na njivo djati. V vsem tem se sin od očeta ni mogel nič naučiti, ker oče sam ni nič druzega vedil, kakor da gips je gips in da je z deteljo dober. Ko bi pa bil sin v kmetijsko učilnico hodil, ki se mu bilo razložilo, kaj je gips, da obstojí iz apna in žvepla, in da se le takim rastlinam posebno prileže, ki so žvepljene natore, kakor je sočivje in detelja, in ktere ne rastejo na taki zemlji, ki ima že sama gipsa ali žvepljenega apna v sebi in tudi v taki ne, ki je zlo mokra in merzla. Vse to in še več druzega bi bil zvedil, kar je umnemu kmetovavcu od gipsa vediti treba, da ga rabi v dobiček svojemu polju in ga ne trati v svojo škodo. — In tako bi sto in sto druzih izgledov lahko povedali, ki bi vsi očitno kazali, da nikdar ne bo umen kmetovavec, kdor se ni vednosti kmetijstva učil. Ko bi se bil pa te vednosti učil in bi potem pridno gospodaril, kakor zdaj gospodari, bi se bila vednost družila s pridnostjo in tak gospodar bi bil pravi gospodar.

(Konec sledi.)

*) Po 31. listu marskega kmetijskega časnika.

Kmetijska skušnja.

Pepél in prah od premoga.

Znano je, da je pepél od rujavega premoga ali kamnénega ogla (Braunkohle) za močirne senožeti posebno dober gnoj. Še bolje pa se je ta premog, v prah zdrobljen (Kohlenmehl) po gotovih skušnjah na Nasavskem skazal, če je bil že v jeseni podoran in se pozimi dobro podelal s parstjo. Na tako gnojenih njivah so se ovès, krompir, repa in zelje kaj dobro obnesli. Spomladi pa ž njim gnojiti, ni tako dobro.

Premoga pepél in prah sta dober kup; naj se poskusi, kjer ju imajo.

O zadevah deržavnega zajéma.

„Na vsako vižo“ — pravi „Oest. Corresp.“ — „je živo želeti, da se soseske, kar naj bolj morejo, vdeležijo ravno razpisanega zajéma. Od ene strani je deržavi zlo s tem vstreženo, ker obligacije, ki jih bojo soseske v rokah imele, se ne bojo na prodaj dajale, ampak one jih bojo obderžale in činže za-nje potegovale, — to je pa deržavi prav. Od druge strani je pa tudi za soseske prav, ako posodijo kolikor koli morejo, ker one na to vižo svoje premoženje varno naložé. Recimo malo premožna soseska šteje 100 družin, in recímo, da zamore podpisati le 2000 gold., in da vsaka družina svoj delež odrajtati hoče, tedaj pride, ker je za podpisanih 2000 gold. le 1900 gold. plačati, na eno družino 19 gold. Če terpí vplačevanje podpisanega posojila 3 leta, bo imela na leto le 6 gold. 20 kr. odrajtati, ali če razdelime te goldinarje na 36 mescov, vsak mesec $31\frac{2}{3}$ krajc. Če tedaj vsaka družina skozi 3 leta vsaki dan 1 krajcar na stran položí, to je, v posebne soseskino dnarnico dene, si soseska na to vižo pridobí tako rekoč igraje lep kapitalček z 2000 gold. Če bo pa posojilo še le plačati v 4 ali 5 letih, pa še vsak dan ne pride 1 krajcar. Med vplačevanjem posojila pa že tekó tudi činži. Če pa soseska podpiše večje posojilo, kakor je pri večjih in premožniših soseskah lahko mogoče, bo soseskini kapital toliko večji. — Očitno je iz tega, če se vsih 65.000 sosesk ali občin, ki so v austrianskem cesarstvu, na to vižo vdeleží zajéma, da to mora veliko izdati.

Zgodovinski ozir

na razvitje močí in vpešanje ozmanskega (turškega) carstva v Europi do današnjih časov in do dosedanje orientaljske vojske.

(Po „Familienbuch des öst. Lloyd“.)

V družbi Džengi Kana, tistega mongoljskega Atila, ki v sredi 13. stoletja žugal je Europo z novimi prignanimi četami potopiti, je priderla truma Turkov — blizo 500 rodovin — skoz Korasan in vshodno Malo Azio pod poveljstvom Suleiman-Šaha v tadajno deržavo Rum ali Ikonium v sredo Male Azie, kjer so stanovali Selčuki.

Tù bili so jim sperva le pašniki v lastníno dani, ker so se pečali z živinorejo. V sledečih prepirih zastran vladarstva in v domačih in zunajnih vojskah selčuške deržave skazovali so se močni nekteri vodji Turki; in že v letu 1209 je bil Ozman v severno-zahodni Mali Azii dedni feudalni knez sultana Allah Eltdina (Aladina); Kara Hisar, keršanskim Gerkom vzeta terdnjava, pa je bila tako rekoč glavno mesto njegove deržavice. Kmalo potem razvalili so se stebri selčuške deržave, in sedaj osnuje Ozman novo deržavo, ki je bila po njem imenovana Ozmanska deržava. Bilo je v začetku 14. stoletja. Za glavno mesto izvolil je Bruso v Bitinii, ktero deželo je ravno dobil v oblast.

Pozneji vladarji so to iz začetka malo deržavico vedno bolj širili; napravili so si celo stalno vojaštvo iz vjetih kristjanov.

Do te dôbe bili so Turki še le v Azii gospodarji; pa, žalibog! pregrehe in popačenost gerškega carstva sklicale ste kmalo grozovitneže v Europo.

Ivan Katekucen se imenuje mož, ki se je polastil gerškega prestola po krivíci, ker bil je le varh mladega cesarja Ivana V., in obderžati se na prestolu, pokliče leta 1341 Turke v pomoč.

Od te dôbe hrepeneli so Turki po lepi deželi, ki ležala je unstran morja; duhovniki preroka opominjali so brez konca na besedo Muhameda: „Niste li — o vi pravoverni — čuli govoriti od mesta, ki z eno stranjo gleda v deželo, z obema druzima pa v morje? Mora si ga osvojiti 70.000 sinov Izmaela pred uro poslednje sodbe, in vidili bodo se rušiti zidovje o klicu „La ileh ih Allah!“

In veselili so se Sultani, da je rasla njih moč od dné do dné. Kamor so prišli, pridobili so si povsod kaj; tù je selo tam mesto padlo pod njihno oblast, tako, da bili so v letu 1357 že gospodje terdnih gradov Galipola in Dardanel na zemlji europejski.

Takrat bilo ni ne telegrafov, ne železnic ne pošt; novíca o tej zgodbi se je razglasovala le počasi po Europi; pa Europa na to ni nič porajtala, ker vedilo se je komaj, kakošne ljudstva da stanujejo v sosedni deželi, ne pa kakošne tam doli, ker še mnogo deržav in ljudstev je ležalo vmes.

Al taka nečimernost bila je kmalo kaznovana, ker že leta 1360 širil se je strah po Europi, da so se Turki skoraj polovice gerškega carstva polastili od Marmoramorja do Balkana.

Tedaj je opominjal papež Urban keršanske vladarje h križarski vojski zoper nevernike, in Ogri, Serbi, Bosnjaki in Vlahi — naj bolj prestrašeni sosedje — so se z veliko armado dvignili pod poveljstvom kralja Ludevika I. Silen strah pa je vstal, ko je ta keršanska armada, popolnoma zmagana in raztepena, na vse kraje bežala. Bežal je kralj Ludevik sam in se le z veliko težavo rešil. V zahvalo čudovite rešitve zidal je kralj na Štajarskem v Marija-Celji sveti devici kapelo. Osvojili pa so si Turki, ko padel je tudi serbski car Lazar na Kosovem polju v letu 1389, Bulgarsko, Serbsko in Bosno, in Sultan si je izvolil Drinopolje za stolno mesto v Europi.

Tako je lepo, veliko keršansko cesarstvo bilo plen Turkov, in keršanskim in naj bolj keršanskim vladarjem Europe ni bilo mar za to, — in cesar podjarmene deržave živel je kot podložnik in le s senco močí v Carigradu.

Skušali so zatirani keršanski narodi se puntati in otresti nevredni jarm polomesca. Pa prazne so bile te poskušnje. Širil se je strah pred Turki in — ker zatiranci niso nobene pomoči dobili iz druge Europe, so Turki lahko zadušili vsako vstajo posamnih mejnih narodov z malim trudom.

Posebno sultan Bajezid, blisk imenovan, je vadil svoje armade neprenehoma v oropanih deželah, in vničil je novo keršansko armado pod poveljstvom ogerskega kralja Sigismunda pri Nikopolji v letu 1396.

Sedaj pa dal je Bog keršanskim deržavam priložnost, Turke zatreti, ker tatarski knez Timur Tamerlan si podvergel je celo turško deržavo v Azii, vjel je po strašni bitvi pri Angori v letu 1402 Bajezida, pa bodi Bogu milo! bilo ni nikogar, ki bi bil rad pomagal stiskanim kristjanom. Tako pretekla je vgodna dôba in nasledniki Bajezida imeli so čas, svojo moč zopet uterditi. Ivan Hunyadi, vojvoda erdeljski, skušal je izperva sam, pozneje s pomočjo armade iz zahodnjih dežel, vojsko zoper Turke peljati.

Papež Eugen IV. in sloveči kardinal Julian sta

klicala v križarsko vojsko prebivavce vsih dežel, in Benetke, Genua, Burgund, kakor tudi armade iz Nemškega in Francoskega pridružile so se kristjanom zoper Turke. Ker pa niso zedinjeno ravnali in ker je bilo celó kovarstvo in izdajstvo v keršanskih armadah (posebno zadeva ta graja genueško brodnarstvo, ki namesti keršanskim armadam na pomoč priti, prepeljavala je Turke iz Azie v Europo) niso pervi dobički nič izdali in sila Turkov bila je po vničenju teh keršanskih armad — pri Varni v letu 1445 in pri Kasoni 1448 — vedno strašnejša. Ni več dolgo terpelo in padel je tudi Carigrad (Constantinopel) Turkom v roke. Vzel ga z naskokom je 29. maja leta 1453 Muhamed II. z 250.000 vojaki po napadu od morja in suhega; poslednji zdetni cesar, Konštantin IX. Paläolog, padel je v boju; — nekdanjega zapadno-rimskega cesarstva ni bilo več, in iz keršanske cerkve Zofije pahnil je polomesec Kristov križ! (Dalje sledí.)

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Čuvajstvo po ulicah potrograških je izročeno tako imenovanim „bučnikom“, kteri v majhnih „butkah“ noč in dan prebivajo. Te lesene kočice stojé na vsakem voglu in na vsih razcestjih. Tù troje bučnikov stanuje v eni butki, v kteri imajo postelje, kuhinjo in vse svoje gospodarstvo. Eden, v sivem rudeče obšitem plajšu in na parto (helebardo) opert, stojí zmiraj na straži pred butko, — drugi vodi take, ki so se v čem pregrešili na ulicah, k policíi, ktera je v vsakem delu mesta, in donaša policijske ukaze svojim tovaršem, — tretji pa opravlja hišne opravila v butki. Tisti, ki noč in dan na straži stojí, vjema pijance, ki rogovilijo po ulicah, pomirja kočjaže, ki so se sperli na poti, in zapera take, ki so kakega pešca z vozom oškodovali, in skerbí sploh za javni pokoj. Vsak ima majhno pišalico, da zapiska in s tem svoje tovarše opominja, če je treba kakega begúna vjeti. Ker pa še tudi nad bučniki čujejo policaji, ki po mestu okoli hodijo, je očitno iz tega, da je po ulicah petrograških vse v lepem redu. Ne rečemo preveč, če pravimo, da ima zmiraj blizo 2000 čuvajev po ulicah tega mesta opraviti.

V nobenem mestu pa menda ni po ulicah toliko vrán in golobov, kakor v Petrogradu; povsod, kamor pogledaš in stopiš, jih vidiš in nahajaš na trope; naj več se jih vseda na Aničkino palačo, kjer se jih zvečer po več sto snide krokaje večernico. Naj raji sedé na zelenih strehah. Golob je Rusom sveta žival, in zato, ker jim nihče nič žalega ne storí, se mešajo po ulicah med ljudí in poberajo živež tako brez vse boječnosti, da še izpod nog ne gredó, če človek do njih pride.

Ko smo ob kratkem popisali življenje po ulicah tega veličanskega mesta, pridemo sedaj na popis tukajšne zime, od ktere bojo bravci naši radi kaj več slišali in res jim bomo v stanu povedati veliko novega in neznanega.

Mesca grudna 1836 je nekdo v Moskavi jabelčno lupino z oknja vergel; obvisela pa je po naključbi na kraji nekega spodnjega oknja in je berž terdo zmerznila. Skozi 10 tednov sem vidil na ravno tistem mestu to lupino viseti, ker ne enkrat v tem času se ni toliko otajalo, da bi bila ta lupina doli padla.

V Petrogradu pa ni mraz tako stanoviten, ker močirni kraj zavolj reke Neve ima vreme bolj spremenljivo. Toplejša sapa, ki piše od izhodnjega morja, se zoperstavlja tù ostri burji, ki brije iz Sibirije. Deževni jug, ostra burja, gosta megla in jasno vreme se pozimi v Petrogradu skoz 6 mescov versté tako, da mesca januarja nisi varen dežja in blata, spomladanskega mesca pa ne snega in leda — vse drugač kakor v Moskavi, kjer se december še nikdar ni do kapljice dežja vmečil, in si mesca januarja še noben človek ni čevljev oprašil.

Pri vsem tem pa pada gorkomér v Petrogradu večkrat nižje kakor v Moskaví, in srednji stan mraza je hují tù, kakor v srednjem Rusovskem. Podnebje petrogradsko se spreminja med hudo vročino in hudim mrazom. Poleti sega gorkota do 30 stopinj R., pozimi je 30 stopinj mraza. To je razloček od 60 stopinj, kterega mora biti človek z živino vred dobro vajen. V tacih silnih spreminih bi ne bilo moč živeti, če bi človek življenja svojega ne varoval z neko stanovitnostjo. Pri nas, kjer spremini vremena niso tako veliki, se je lože ravnati po vremenu, da zdaj slečemo zgornjo suknjo, zdaj oblečemo plajš ali kožuh, danes veržemo ene poléna več v peč, juter ene mànj. Petrogradčani pa niso tako hitri. Zima se začne tam mesca oktobra in jenja konec majnika, ko je terpela 7 mescov. Zato oblečejo že od konca oktobra kožuhe, ki so napravljeni za vsaki mraz, in jih slečejo še le, ko je vse zimske burje popolnoma konec. Ravno taka je s kurjavo. Kadar so kuriti začeli, kurijo zmiraj eno mero, nikoli mànj, da se izba nikdar ne shladí. Taka je tudi s snincom. Mesca oktobra denejo kola pod strehe in skozi 5 mescov ne vprežejo voza, naj gré sneg ali naj se taja; 5 mescov morajo sni sterpeti.

Le prederzni ptujci, ki neprevdarijo vremenskih nezgod, niso tako stanovitni v zimski opravi, morajo pa potem tudi prederznost svojo pokoriti z mnogoterimi bolezni.

(Dalje sledí.)

Slovanski popotnik.

* Premoženje moravskega društva sv. Cirila in Metoda naraslo je že na 22 000 fl.

* V Parizu izhaja nekoliko časa sèm pod krilom kneza Czartoryskega poljski časopis pod imenom: „Nova Polska“.

* Na borsi v Liverpoolu kažejo pervo rusko kroglo, ki je pri Odessi v angleški barki „Terrible“ obtičala.

* Pesem „Slobodiada“ rajnkega vladika černogorskega prišla je v Zemunu na svitlo in se je poprodala v malo dnéh skor vsa.

* Češki pisatelj J. Vaclik dal v natis je 15 kmetijskih listov. Pisani so v prosti lahkoumevni besedi, da jih vsak kmetovavec lahko razume.

* Ravno prišla je v češki prestavi Byronovo „Nevesta iz Abydov“ na svitlo.

* Gospá Severina Prušakova, poljska pisateljka, pripravila je k tisku: „Obraz literatury polskiéj“ za ženske. Delo je obširno in da natanjčni pregled slovstva poljskega od starih časov do današnje dôbe.

Cajnica mnogoverstnih novíc.

— Naj dražji spisovateljsko delo, ki je od početka knjigotiskarstva do današnjega dné na svitlo prišlo, bode brez dvombe zemljo- in krajopisno delo svetu znanega popotnika Aleksandra Humbolda „o tropiških krajih Amerike“. Za tisk se je založilo 840.000 frankov (frank po $23\frac{1}{2}$ kr.); in eden iztis v 17 zvezkih in folio in v 11 zvezkih v čveterki z vsimi obrazi velja 10.000 frankov.

— Po najnovejših statistiških popisih je v našem cesarstvu 864 mest, 2355 tergov in 64.883 vasí.

— 10. julija bil je slavni mašinar Borsig v Berolinu pokopan. On je prišel v svoji mladosti v Berolin kakor prost rokodelec in njegov bistri um ga je toliko znajdb učil. Zapustil je fabriko, ki je na več milionov cenjena, v kteri dela 3000 delavcev. Od 15 let sèm, kar so se železnice odperle, izgotovil je on 500 hlapo-

nov. Pogreb njegov bil je tak, kakoršnega v Berolinu ne pomnijo.

— Vradne lekarske naznanila na Českem pravijo, da je skušnja učila, da ljudí za kozami bolnih 27krat več umerje, kterim niso bile koze stavljene, kakor tistih, kterim bile so stavljene.

— Teža zraka, ki našo zemljo krog in krog obdaja, se rajta (in zamore zlo natanko prerajtati) na 1,125.000 bilionov centov. Le malo preudariti, kaka teža da to biti mora, pomislimo, da, ako bi človek noč in dan neprenehoma štel in vsako uro 18.000 naštel, bi v 700 milionih letih še le zgorej imenovano število doštel.

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Tersta 31. julija. Tertja bolezen, akoravno nam žuga skoraj čisto vino vzeti, vendar se kaže, da ne bode celó tako huda, kakor bila je lansko leto; to nam up dajè, da je naj višjo stopnjo že dosegla in da bode v prihodnje pojenjevala. Iz Bolonje čujemo, da je ondi terta popolnoma zdrava in da se mnogo dobrega vina nadjajo. Laško pšeno (rajž) na Lombardo-beneškem, akoravno ga suša tare, vendar se bode dobro obneslo, ako ga Bog kake druge nesreče obvarje. Cena žita povsod pada, in mnogo žitnih kupcev, ki imajo veliko stare zaloge, je v veliki skerbi. Danes se pripoveduje, da prikazala se je tudi pri nas kolera in da so tri osebe zbolele za to boleznijo, ako ni morebiti le navadna bolezen, ktera poleti ob hudi vročini in novem sadju človeka od zgor in spod dêre, pa vendar ni prava kolera.

Iz Ljubljane. Predvčerajnem so nam tudi gosp. prof. Metelko poslali pervo polovíco pismenke A nemško-slovenskega od gosp. Cigale-ta vredovanega slovnika z nekimi dostavki in opazkami nazaj in gosp. Cigaletovo delo „neprecenljivo delo imenujejo, vredjeno z veliko premišljenostjo in posebno marljivostjo“. Tako se vjema gosp. prof. Metelkotova razsodba popolnoma z razsodbo gosp. fajm. Potočnika — je tedaj enoglasna hvala dveh veljavnih sodnikov. Pač je to posebno veliko veselje za odbor, ki je svetoval milostljivemu knezoškofu: naj gosp. Cigaleta izvolijo za vrednika prevažnega dela. V tacih veselih okoljšinah bo šel natis toliko zaželjenega slovnika zdaj jaderno spod rok.

Iz Ljubliane. Tudi c. k. kmetijska družba se je po svoji moči vdeležila deržavnega zajéma in je podpisala 2000 fl. — Do 1. tega mesca je bilo v Ljubljani za posojilo podpisanih 1 milion in 84.210 fl.

Novičar iz mnogih krajev.

Cesar so 28. p. m. pisali pismo gosp. ministru notranjih oprav, v kterem veselje razodevajo, da se je pretekli mesec razpisanih 95.000 novincov tako hitro nabralo, in se zahvalujejo za to djansko znamnje zveste udanosti vsih njim podložnih ljudstev in marljivega obnašanja dotičnih vradnij. — 2. dan t. m. so prišli cesar iz Išla spet na Dunaj nazaj in so sprejeli višjega poveljnika barona Hessa, ki je po ogledu svoje armade došel za malo časa na Dunaj, od kodar se bo nek v Suzavo, svoje glavno stanišče, podal. — Kralj portugaljski pride iz Berolina na Dunaj, od tod gré v Paris. Časniki pritikujejo temu potovanju portugaljskega kralja posebne namene, ker se tù in tam želí, da bi se španjska krona zedinila s portugaljsko. — Do 30. julia je bilo nek že podpisanih 218 milionov za deržavni zajém. — Ni davnej, kar je bil telegraf med Dunajem in Petrogradom napravljen, ki gré čez Granico, po kterem se pa ne smejo naznanjati politične reči. — Iz rusovsko-turškega bojišča je prišla gotova in imenitna novíca, da rusovska armada zapušča nanagloma Vlahijo, tako, da pervi dan tega mesca že nobenega rusovskega vojaka v ti knežíi ni bilo. Ob treh ponoči 27. julia je došel ukaz, da cela armada pri Fratešti se ima hitro vzdigniti proti Bukureštu; Turki marširajo počasi za njimi; Omer-paša je začasno preložil svoj glavni stan v Bukurešt, dokler ne posede, kakor pravijo, austrianska armada Vlahije; potem pa bojo nek šli vsi Turki čez Donavo nazaj. Da bi rusovska armada tudi Moldavo zapustila, se še nič ne sliši, kakor se sploh ne vé, kaj ta hitri povratek pomeni in kam se bo glavna moč postavila ali le do Sereta ali morebiti celó čez Prut nazaj. Čeravno dva dunajska časnika še zmiraj terdita, da je bila 23. dan poleg Gjurgjeva sila huda vojska, je vendar nobene druge novíce ne poterdijo, — bo tedaj laž. — Neki časnik je prerajtal, da škoda, ki se je po vojski Moldavi in Valahíi že zgodila, znese okoli 140 milionov frankov, stroški vojske vsih vlad na Turškem to leto pa znesó že 2000 milionov frankov. — Pripoveduje se, da angleška in francoska vlada ste odpisale pruski, da to, kar je dozdaj rusovska vlada ponudila za mirno spravo, ni zadostno; one terjate, da rusovska armada berž sprazne Moldavo in Valahijo, — da vse vlade skupej bojo imele varstvo nad tema knežijama, austrianska vlada pa izpeljavno oblast, — da vse vlade skupej bojo varhinje kristjanov na Turškem, — da bo brodnarstvo po Donavi in černem morju svobodno vsim in se ustanoví svobodna luka na černem morju, — in zadnjič, da rusovska vlada poverne vse stroške za vojsko. — Na Gerškem v Tesalii punt ni še popolnoma zadušen. V Patrasu so zaperli nekega duhovna, ki je svojim farmanom iz prižnice priporočal: naj vsaki dan molijo, da jih Bog reši 3 naj večjih nadlog, ki tarejo zdaj gerško kraljestvo, namreč: sedanjih ministrov, francoske in angleške armade in pa tertje bolezni. — Še zmiraj ni znano, kam je toliko francosko-angleške armade namenjene, ki je odrinila na izhodnje morje, ker o 4 ali 6 tednih je vreme pri kraji za vojsko na tem morji; silni viharji bi razbili vsako barko na kamnitih bregovih Alandskih otokov. Admiral Napier je na barki v Ledsundu pred Alandskimi otoki, kontreadmiral Plumbridge pa je pred Bomersundu. — Željno pričakovani in mogočni general Espartero je prišel 29. julia v Madrid; kraljica ga je izvolila za predsednika ministerstva, O Donnela pa, v kterega tudi ljudstvo vse zaupanje stavi, za vojnega ministra. V Madridu in Barceloni so se podali delavci že spet k delu in mirno življenje se počasi povračuje; delavce pomiriti, se je dal v Barceloni ukaz, da v fabrikah morajo vse mašine jenjati delati, zavolj kterih je veliko ljudstva ob zaslužek in kruh prišlo. Kam se je mati kraljice skrila, se še zdaj ne vé.

Priporočilo.

Gosp. Kurz žl. Goldenstein, kterega smo v „Novícah“, kakor je zaslužil, radi pohvalili, da je ob slovesnem blagoslovljenji in položbi vogelnega kamna nove Ternovske cerkve šotorišče za ta slovesni dan osnoval in tako lepo napravil, da je bilo vsim všeč, je imel dobro misel, izrisati to podobšino in jo v spomín podati vsim, ki so bili pričujoči te svečanosti ali so se sicer vdeležili naprave te nove božje hiše, ki bo ena naj lepših ljubljanskega mesta. Radi naznanimo tedaj danes, da je ta „spominek“ na veliki pôli že izdelan in se dobí v navadnem iztisu po 30 krajc., malan pa 1 fl. 20 kraj. Dobí se v bukvotiskarnici gosp. Blaznika, v bukvarnici gosp. Lerherja, kakor tudi pri gosp. fajmoštru Ternovskem, in pa pri gosp. Goldensteinu samemu. Vémo, da Ternovčanje in Krakovčanje bojo posebno segli po tem spominku, pa tudi veliko druzih Ljubljančanov in unanjih si ga bo rado kupilo; za 5 šestíc dobijo lep spominek!

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*